

AREL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ

JOURNAL OF HEALTH SCIENCES AREL UNIVERSITY

Web sayfası (Home page): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/arsagbil>

Araştırma Makale

Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Özgül Eycan^{1*}, Yağmur Karadağ², Nesibe Karaca³, Tuba Yaman⁴

¹İstanbul Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, 34010 Zetincburnu, İstanbul
E-mail: ozguleycan@gmail.com Orcid: 0000-0002-0335-3165

²Acıbadem Hastanesi, Halkalı Merkez Mahallesi, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Atakent Hastanesi, Halkalı Altınşehir, İstanbul
E-mail: yagmurkrdg.75@gmail.com Orcid: 0000-0003-0665-768X

³Medipol Hastanesi, Çobançeşme, Fatih Cd. No:1/8, 34196 Bahçelievler, İstanbul
E-mail: nsb.krc9@gmail.com Orcid: 0009-0002-0729-5131

⁴Medicana Hastanesi, Hemşire, Beylikdüzü Cd. No: 3, 34520 Beylikdüzü, İstanbul
E-mail: tubayaman848@gmail.com Orcid: 0009-0000-6203-1468

Özet

Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi. Çalışmanın evrenini Türkiye’de bulunan hemşirelik bölümlerine kayıtlı öğrenciler oluşturdu. Bu araştırma, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 297 öğrenci ile tamamlandı. Veriler “Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak toplandı. Çalışmaya katılan öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinden 161,31±20,44 toplam puan aldığı belirlendi. Öğrenciler arasında kadınların erkeklere göre ölçek toplam puanı daha yüksekti ($p<0,05$). Çalışmaya katılan öğrenciler arasında mesleği isteyerek seçenlerin, mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı düşünenlerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı daha yüksekti ($p<0,05$). Öğrencilerin kayıtlı olduğu sınıf ve üniversite türü, sağlık profesyoneli bir yakını olma durumu ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0,05$). Çalışmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşıldı. Çalışma sonuçlarının hemşirelik mesleğine yönelik tutumu güçlendirmek için literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Mesleki Tutum, Hemşirelik Bölümü Öğrencileri

Determination of Nursing Students' Attitude Towards Profession and Factors Affecting

Abstract

This descriptive study was aimed to determine the attitudes of nursing students towards the profession and the factors affecting them. Students enrolled in nursing departments in Türkiye constitute the sample. This study was conducted with 297 students who volunteered to participate in the study. The data were collected using “Information Form” and “The Attitude Scale for Nursing Profession”. It was determined that the students who participated in the study had a total score of 161.31±20.44 on the the Attitude Scale for Nursing Profession. Among students, females had a higher scale total score than males ($p<0.05$). Among the students who participated in the study, those who chose the profession willingly and those who thought of practicing nursing after graduation had a higher total score on the The Attitude Scale for Nursing Profession ($p<0.05$). There was no significant difference between The Attitude Scale for Nursing Profession and the class and university type in which the students were enrolled, and the status of having a relative who was a health professional ($p>0.05$). It was determined that the students had positive attitudes towards the

Başvuru: 9 Şubat 2024 **Kabul:** 8 Mart 2024

***Sorumlu yazar:** ozguleycan@gmail.com

Bu çalışma 11-12 Mayıs 2023 tarihinde I. Uluslararası 21. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuş olup özet metni yayımlanmıştır.

Dergi maili: sbfdergisi@arel.edu.tr

Dergi kısaltmalar: Arel Ü. S. Bil. Derg.
J. H. Sci. Arel U.

profession. It is thought that the study results will provide data to strengthen the attitude towards the nursing profession.

Keywords: Nursing, Professional attitude, Nursing department student

1. GİRİŞ

Meslek, belirli bir eğitim ile kazanılır ve sistemli bilgi, becerilere dayanır. Meslekler, toplumun yararına ürünler üretmek ve topluma hizmet etmeyi amaçlar. Meslek, toplumlar ve devletler tarafından gereksinimler doğrultusunda belirlenen iş ve uğraşlardır. Bireyler meslek edinerek yaşamını idare edecek bir ücret kazanabilir (Tutkun ve Koç 2008; Koç ve Sağlam 2009; Köse ve ark. 2019; TDK, 2023). Sağlık sisteminde, insanlar ile en çok temas halinde olan meslek gruplarından biri hemşireliktir (Kocabaş ve Erdem, 2019). Türk Hemşireler Derneği, hemşireliği “*bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını ve esenliğini koruma, geliştirme ve hastalık halinde iyileştirme amacına yönelik hemşirelik hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması, değerlendirilmesinden bu kişilerin eğitiminden sorumlu bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini*” olarak tanımlamıştır. Hemşirelik mesleği insanların sağlığı ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle hayati bir öneme sahiptir (Kocabaş ve Erdem, 2019).

Bir mesleğin güçlenmesinde, toplumun ve meslek üyelerinin mesleğe yönelik tutumu önemli bir faktördür. Tutum bir durum, olay veya kişiye karşı gösterilen tavır, tepki olarak tanımlanmaktadır (Kocabaş ve Erdem, 2019). Literatürde hemşirelik mesleğine yönelik tutumun incelendiği çalışmalarda katılımcıların orta ve yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip olduğu görülmektedir (Koushali ve ark., 2012; Tarhan ve ark., 2016; Seval ve Sönmez, 2020; Alkaya ve Öztürk, 2021; Çalışkan ve ark., 2021; Erenoğlu, 2022; Karamanoğlu ve ark., 2022; Eycan ve Ulupınar, 2023). Pek çok ülkede hemşire açığı sorunu bulunmaktadır. Bu durum hemşirelere iş bulma kolaylığı sağlamakta ve mesleği cazip bir meslek haline getirmektedir. Fakat ülkemizde hemşirelerin çalışma koşullarının ağır ve çalışma süresinin uzun olması, hemşirelerin görev tanımı dışında yer alan işleri yapmak zorunda bırakılması, düşük maaş gibi faktörler hemşirelik mesleğine yönelik tutumu olumsuz yönde etkilemektedir (Ayaz ve Beydağ, 2014; Nazik ve Arslan, 2014). Literatürde, hemşirelerin mesleğe yönelik tutumu (MYT) ile performansları (Yohana ve Meilani, 2022) arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu gösteren; öğrencilerin mesleğe yönelik tutumu ile akademik erteleme davranışları arasında negatif yönde ilişki olduğunu (Karamanoğlu ve ark., 2022) gösteren çalışmalar yer almaktadır. Akademisyenler, öğrencilerin MYT’de önemli rol oynamaktadır (Karadağ ve ark., 2015). Akademisyen hemşirelerle yapılan bir çalışmada MYT’nin üst düzeyde olduğu ve mesleğe yönelik tutum ile deneyim süresi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Türk ve ark., 2021). Literatürde akademisyenlerin, eğitim ortamını düzenlemeler yaparak, rol model olarak ve danışmanlık programları yürüterek öğrencilerin MYT’yi olumlu yönde etkileyebileceği belirtilmiştir (Karadağ ve ark., 2015). Çalışma sonuçlarının hemşirelik mesleğine yönelik tutumu güçlendirmek için veri sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin (HBÖ) mesleğe yönelik tutumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlandı.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlandı.

2.2. Araştırmanın Tipi

Bu çalışma tanımlayıcı araştırma tipindedir.

2.3. Araştırmanın Soruları

- HBÖ mesleğe yönelik tutumu nedir?
- HBÖ mesleğe yönelik tutumunu etkileyen faktörler nelerdir?

2.4. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni HBÖ mesleğe yönelik tutumudur. Araştırmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, sınıf, üniversite türü, mesleği isteyerek seçme, sağlık profesyoneli bir yakını olma durumlarıdır.

2.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan hemşirelik bölümlerine kayıtlı öğrenciler oluşturdu. Türkiye Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’ne göre Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinin hemşire ve ebellek bölümüne kayıtlı öğrenci sayısı ortak olarak gösterilmekte olup toplam öğrenci sayısı 91653’tür (YÖK, 2022). Örneklem sayısı, %95 güven aralığı ve 0,05 hata payı esas alınarak örneklem belirleme formülüne göre hesaplandı ve örneklem sayısının 383 olduğu belirlendi. Fakat veri toplama sürecinin dönem sonu sınavları ve ara tatil dönemine denk gelmesi sebebiyle 297 öğrenciye ulaşıldı. Örneklem yöntemi olarak gelişigüzel ve kartopu örneklem yöntemi kullanıldı.

Araştırmaya dâhil edilme kriterleri;

- Hemşirelik bölümüne kayıtlı olmak,
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak.

2.6. Veri Toplama Araçları

Veriler; bilgi formu, Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplandı.

Bilgi formu: Bilgi formu literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturuldu. Form sosyo-demografik ve mesleki özellikleri içeren 9 sorudan oluşmaktadır (Koushali ve ark., 2012; Tarhan ve ark., 2016; Shohani ve Zamanzadeh, 2017; Seval ve Sönmez, 2020; Alkaya ve Öztürk, 2021; Çalışkan ve ark., 2021; Erenoğlu, 2022; Karamanoğlu ve ark., 2022; Sümen ve ark., 2022; Eycan ve Ulupınar, 2023).

Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği (HMYTÖ): Çoban ve Kaşıkçı (2011) tarafından geliştirilen ölçek 40 madde, 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek soruları olumlu ve olumsuz sorulardan oluşmaktadır. Likert tipi ölçekteki olumlu sorular için “hiç katılmıyorum” yanıtına “1”, “tamamen katılıyorum” yanıtına “5” puan verilirken; olumsuz sorularda ise tersten puanlama yapılmaktadır. HMYTÖ’nde tersten puanlanma yapılan maddeler; 21, 23, 25, 26, 28, 30, 34 ve 38’dir. Ölçekten 40-200 arasında puan alınabilmekte olup 120 puan ve üzerinde alınması durumunda katılımcıların olumlu tutuma sahip olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısının ,90 olduğu bildirilmiştir (Çoban ve Kaşıkçı, 2011). Bu çalışmada ise HMYTÖ’nin Cronbach alfa katsayısının ,89 olduğu belirlendi.

2.7. Verilerin Toplanması

Çalışma öncesinde veri toplama araçlarının ifade ve anlaşılabilirlik yönünden test edilmesi için 9 öğrenci ile pilot çalışma yapıldı. Pilot uygulama sonuçlarına göre veri toplama araçlarında değişiklik yapılmadı. Veri toplamak amacıyla araştırmacılar öğrencilere sosyal medya ve benzeri yollarla ulaşıldı, çevrim içi anket linki paylaşılarak veriler Aralık 2022 ve Ocak 2023 tarihlerinde toplandı. Çalışmaya katılan öğrencilerden araştırma linkini ilgili kişilere paylaşması istendi. Veri formunun doldurulması yaklaşık 5-8 dakika sürdü.

2.8. Araştırmanın Etik Yönü

Veri toplama işlemi öncesinde etik kurul izni Üniversite Etik Kurulu’ndan 18.11.2022 tarihli 2022/23 sayılı toplantıda 2 numaralı karar ile alındı. HMYTÖ’nin çalışmada kullanılabilmesi için gerekli izinler e-posta yoluyla alındı. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelik bölümü öğrencilerinden bilgilendirilmiş gönüllü onamları alındı, onam vermeyen öğrenciler anket formunu göremedi.

2.9. Verilerin Analizi

Veriler, Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 windows programı ile değerlendirildi. Çalışmada yapılan analizlerde istatistiki anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak kabul edildi. HMYTÖ puan ortalamalarının normallik dağılımları çarpıklık (Skewness), basıklık (Kurtosis) testi ile analiz edildi, ölçeğin normal dağılım göstermediği saptandı. Verilerin analizinde; aritmetik ortalama, frekans, standart sapma, yüzde, median, Cronbach Alpha iç tutarlık analizi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Games-Howell testi uygulandı.

3. BULGULAR

Çalışmaya katılan HBÖ yaş ortalaması $21,26 \pm 2,3$ (en düşük- en yüksek 18-38) yıldır. HBÖ demografik özellikleri ve mesleğe ilişkin görüşleri Tablo 1’de sunuldu. Çalışmaya katılan HBÖ %75,1’inin kadın; %31,6’sının 4. sınıfa devam ettiği; %54,5’inin vakıf üniversitesine kayıtlı olduğu; %76,4’ünün mesleği isteyerek seçtiği; %68’inin sağlık profesyoneli bir yakını olduğu; %78,5’inin hemşirelik yapmayı düşündüğü belirlendi. Çalışmaya katılan HBÖ %58,2’sinin üniversite eğitimine başlamadan önce hemşirelik mesleğine yönelik tutumunu olumlu olarak belirttiği belirlendi. HBÖ %46,5’inin üniversite eğitimine başladıktan sonra hemşirelik mesleğine yönelik tutumunun olumlu yönde değiştiğini belirttiği belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri ve mesleğe yönelik görüşleri (n=297)

Özellikler		n (%)
Cinsiyet	Kadın	223 (75,1)
	Erkek	74 (24,9)
Sınıf	1. Sınıf	77 (25,9)
	2. Sınıf	42 (14,1)
	3. Sınıf	84 (28,3)
	4. Sınıf	94 (31,6)
Üniversite Türü	Devlet	135 (45,5)
	Vakıf	162 (54,5)
Mesleği isteyerek seçme durumu	Evet	227 (76,4)
	Hayır	70 (23,6)
Sağlık profesyoneli bir yakını olma durumu	Var	202 (68)
	Yok	95 (32)
Üniversiteye başlamadan önce mesleğe yönelik tutum	Olumlu	173 (58,2)
	Olumsuz	36 (12,1)
	Nötr	88 (29,6)
Üniversiteye başladıktan sonra mesleğe yönelik tutumun değişme durumu	Olumlu yönde değişti	138 (46,5)
	Olumsuz yönde değişti	46 (15,5)
	Değişmedi	113 (38)
Mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı isteme durumu	Evet	233 (78,5)
	Hayır	13 (4,4)
	Kararsızım	51 (17,2)

HBÖ, HMYTÖ alt boyutları ve toplam puanları Tablo 2’de sunuldu. HBÖ, Hemşirelik mesleğinin özellikleri toplam puanının $78,37 \pm 11,02$, Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu toplam puanının $48,75 \pm 9,79$, Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutum toplam puanının $34,19 \pm 3,94$, HMYTÖ toplam puanının $161,31 \pm 20,44$ olduğu belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Ölçek Alt Boyutlarına ilişkin puan ortalamaları (n=297)

	n	Ortalama ± SS ¹	En düşük – En yüksek
“Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri”	297	78,37 ± 11,02	22-90
“Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu”	297	48,75 ± 9,79	14-65
“Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutum”	297	34,19 ± 3,94	17-41
“Ölçek Toplam”	297	161,31 ± 20,44	77-193

¹SS: Standart sapma.

HBÖ, hemşirelik mesleğine yönelik tutumunu etkileyen faktörlere ilişkin bulgular Tablo 3’te sunuldu. Öğrenciler arasında kadınların (U=6471 p=,005); mesleği isteyerek seçenlerin (U=4424 p=,000) ve mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı düşünenlerin (KW=47,116 p=,000) HMYTÖ toplam puanları anlamlı düzeyde daha yüksekti. Öğrenciler arasında üniversiteye başlamadan önce hemşirelik mesleğine yönelik olumlu ve nötr bir tutuma sahip olanların olumsuz olanlara göre (KW=38,708 p=,000) HMYTÖ toplam puanları anlamlı düzeyde daha yüksekti. Öğrenciler arasında üniversiteye başladıktan sonra hemşirelik mesleğine yönelik tutumu olumlu yönde değişen ve değişmeyen öğrencilerin olumsuz yönde değişenlere (KW=11,119 p=,004) göre HMYTÖ toplam puanları anlamlı düzeyde daha yüksekti. HBÖ kayıtlı olduğu sınıf, öğrenim gördüğü üniversite türü, sağlık profesyoneli bir yakını olma durumu ile HMYTÖ arasında anlamlı bir farklılık bulunmadı (p>0,05) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumunu etkileyen faktörlere ilişkin bulgular (n=297)

Özellikler		Ortalama ± SS	Test
Cinsiyet	Kadın	163,46 ± 18,8	U=6471 p=,005
	Erkek	154,84 ± 23,7	
Sınıf	1. Sınıf	162,27 ± 19,09	KW=5,346 p=,148
	2. Sınıf	156,02 ± 19,47	
	3. Sınıf	161,31 ± 20,8	
	4. Sınıf	162,88 ± 21,51	
Üniversite Türü	Devlet	160,47 ± 21,85	U=10639 p=,688
	Vakıf	162,01 ± 19,22	
Sağlık profesyoneli yakını olma durumu	Var	160,94 ± 21,92	U=9440 p=,822
	Yok	162,11 ± 16,94	
	Evet	164,84 ± 18,98	
Mesleği isteyerek seçme durumu	Hayır	149,86 ± 20,91	U=4424 p=,000
	Olumlu ^a	166,83 ± 18,25	
	Olumsuz ^b	148,56 ± 24,21	
Üniversiteye başlamadan önce mesleğe yönelik tutum	Nötr ^c	155,68 ± 19,16	KW=38,708 p=,000 *a>b *a>c
	Olumlu yönde değişti ^a	163,64 ± 21,09	
	Olumsuz yönde değişti ^b	152,15 ± 22,25	
Üniversiteye başladıktan sonra mesleğe yönelik tutumun değişme durumu	Değişmedi ^c	162,19 ± 17,85	KW=11,119 p=,004 *a>b *c>b
	Evet ^a	165,39 ± 18,46	
	Hayır ^b	139,38 ± 23,3	
Mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı isteme durumu	Kararsızım ^c	148,27 ± 19,63	KW=47,116 p=,000 *a>b *a>c

x: Mean, SS: Standart sapma, KW: Kruskal Wallis, U: Mann-Whitney U testi, *: Significant değer: Games-Howell.

4. TARTIŞMA

Hemşirelerin ve HBÖ, akademik ve mesleki başarılarında mesleğe yönelik tutum önemli bir faktör olarak yer almaktadır (Karamanoğlu ve ark., 2022; Yohana ve Meilani, 2022). Bu çalışmanın amacı HBÖ mesleğe yönelik tutumunu ve etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu çalışmada HBÖ hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumu olduğu belirlendi. Literatürde öğrenciler ve hemşireler ile yapılan bazı çalışmalarda MYT'n orta (Shohani ve Zamanzadeh, 2017; Sümen ve ark., 2022), iyi (Aydın ve Büyükbayram, 2020) ve yüksek düzeyde (Koushali ve ark., 2012; Tarhan ve ark., 2016; Seval ve Sönmez, 2020; Alkaya ve Öztürk, 2021; Çalışkan ve ark., 2021; Erenoğlu, 2022; Karamanoğlu ve ark., 2022; Eycan ve Ulupınar, 2023) olumlu olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır. Literatürde bulunan farklı sonuçların örneklem özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Literatürde kadınların mesleğe yönelik daha olumlu tutumu olduğunu (Çeçen ve ark., 2020; Çalışkan ve ark., 2021; Erenoğlu, 2022; Tüfekçi ve ark., 2022) gösteren çalışmalar yer almaktadır. Fakat cinsiyet ile mesleğe yönelik tutum arasında anlamlı fark olmadığını (Shohani ve Zamanzadeh, 2017; Sümen ve ark., 2022) gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Türkiye'de 2007 yılında güncellenen hemşirelik yasası ile hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımı sonlandırılmış ve erkekler de hemşire olmaya hak kazanmıştır (Kahraman ve ark., 2015). Literatürde erkeklerin mesleği ağırlıklı olarak iş bulma kolaylığı nedeniyle seçtiğini belirten bir çalışmaya rastlanmıştır (Kahraman ve ark., 2015). Bu çalışmada kadınların MYT'nin daha olumlu olduğu belirlendi. Cinsiyet ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin derinlemesine ve çok boyutlu olarak inceleneceği çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Literatürde 2. Sınıfa (Çeçen ve ark., 2020) ve 4. Sınıfa (Çalışkan ve ark., 2021; Tüfekçi ve ark., 2022) devam eden öğrencilerin MYT'nin daha olumlu olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmada HBÖ kayıtlı olduğu sınıf ile MYT arasında anlamlı fark bulunmamış olup literatürde verimizi destekleyen bir çalışmaya rastlanmıştır (Erenoğlu, 2022). 4. Sınıfa devam eden öğrencilerin MYT'nin daha olumlu olması beklenmektedir. Çalışmamızda anlamlı farklılık olmamakla birlikte 4. sınıfa giden öğrencilerin MYT'nin daha olumlu olduğu saptanmıştır.

Literatürde farklı üniversite türlerini örnekleme dahil ederek gerçekleştirilen kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Kamu üniversitelerinde gerçekleştirilen çalışmalardan birinde öğrencilerin MYT'nin orta düzeyde (Çalışkan ve ark., 2021) diğerinde yüksek düzeyde (Sümen ve ark., 2022) olumlu olduğu belirtilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite türü ile MYT arasında anlamlı fark bulunmaması memnuniyet verici bir sonuç olarak görülmüş ve bu sonucun yürütülen hemşirelik eğitiminden kaynaklı olduğu izlenimi oluşturmuştur.

Literatürde sağlık profesyoneli bir yakını olma durumunun MYT etkilemediğini (Çalışkan ve ark., 2021) ve olumsuz yönde etkilediğini (Sümen ve ark., 2022) gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmada HBÖ sağlık profesyoneli bir yakını olma durumu ile mesleğe yönelik tutum arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Sağlık profesyoneli yakını olan öğrencilerin mesleği daha farkında seçmesi ve bu durumun MYT olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Fakat Türkiye'de hemşire başına düşen hasta sayısının fazla olması, çalışma koşullarının ağır ve çalışma süresinin uzun olması, hemşirelerin görev tanımı dışındaki işleri yapmak zorunda bırakılması, düşük maaş ve uzmanlaşmanın olmaması gibi faktörlerin bu sonucun ortaya çıkmasına neden olabileceği düşünülmektedir (Ayaz ve Beydağ, 2014; Nazik ve Arslan, 2014).

Çalışmaya katılan öğrencilerin dörtte üçünün mesleği isteyerek seçtiği belirlendi. Literatürde çalışma sonucumuzla benzer sonuçlar yer almaktadır (Tarhan ve ark., 2016; Seval ve Sönmez, 2020; Çalışkan ve ark., 2021; Kahramanoğlu ve ark., 2022). Literatürde mesleği isteyerek seçmenin MYT etkilediğini (Çalışkan ve ark., 2021) ve etkilemediğini (Tarhan ve ark., 2016; Tüfekçi ve ark., 2022) gösteren çalışmalara bulunmaktadır. Bu çalışmada mesleği isteyerek seçen; üniversite eğitimine başlamadan önce MYT olumlu olan; üniversite eğitimine başladıktan sonra MYT olumlu yönde değişen ve değişmediğini belirten; mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı planlayan öğrencilerin MYT'nun daha olumlu olduğu belirlendi. Çalışmada saptanan bu verilerin

birbirini desteklediği düşünülmektedir. Mesleğe yönelik ilgi duyma ve olumlu duygulara sahip olmanın MYT etkilediği düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada HBÖ, mesleğe yönelik tutumunun olumlu olduğu sonucuna ulaşıldı. Öğrenciler arasında kadınların, mesleği isteyerek seçenlerin, hemşirelik yapmayı düşünenlerin HMYTÖ toplam puanının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptandı. HBÖ, sağlık profesyoneli yakını olması, kayıtlı olduğu sınıf ve üniversite türü ile HMYTÖ arasında anlamlı farklılık bulunmadı. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin MYT'nu etkileyebilecek cinsiyet, devam edilen sınıf, mesleği seçme nedenleri gibi faktörlerin derinlemesine inceleneceği çalışmalar yapılması önerilmektedir. Çalışma sonuçlarının gelecekte yapılacak çalışmalara veri sağlamak açısından literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerle sınırlıdır. Bu çalışmada örneklem sayısına ulaşamaması bir sınırlılık olarak kabul edilmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman açıklaması

Yazarlar bu çalışmanın araştırılması için herhangi bir mali destek almamıştır.

Yazar katkıları

Tüm yazarlar makalenin tasarlanmasından yazımına kadar her süreçte görev almıştır. **Özgül Eycan** verilerin analizini yapmıştır.

KAYNAKÇA

- Alkaya, S. and Öztürk, F. Ö. (2021). The impact of internship on attitude towards nursing profession and peer caring behaviours: A prospective observational study. *International Journal of Clinical Practice*, 75(10), 1-6. Doi: 10.1111/ijcp.14632
- Ayaz, S. ve Beydağ, K.D. (2014). Hemşirelerin iş yaşamı kalitesini etkileyen etmenler: Balıkesir örneği. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(2), 60-69. Doi: 10.5222/SHYD.2014.060
- Aydın, L. ve Büyükbayram, Z. (2020). Hemşirelerin mesleki tutumlarına göre bireyselleştirilmiş bakım algıları. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 12(2), 198-206. Doi:10.5336/nurses.2019-71122
- Çalışkan, E., Kargın, M. ve Ersöğütçü, F. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde Covid-19 korkusu ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişki. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 30(3), 170-180. Doi: <https://doi.org/10.17942/sted.880773>
- Çeçen, S., Lafçı, D. ve Yıldız, E. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 7(3), 169-174.
- Çoban, G. and Kaşıkçı, M. (2011). Development of the attitude scale for nursing profession. *International Journal of Nursing Practice*, 17(5), 518-524. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2011.01961.x>
- Erenoğlu R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer iyimserliği ve uyumluluğu üzerine etkisi. *Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 8(3), 156-165. Doi:10.55646/jaren.2022.20438
- Eycan, Ö. and Ulupınar, S. (2023). Professional attitude and self-respect of generation X and Y nurses. *Journal of Psychiatric Nursing*, 14(2), 146-154. Doi: 10.14744/phd.2022.49344
- Kahraman, A.B., Tunçdemir, N. ve Özcan, A. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 108-144. Doi: <https://doi.org/10.18490/sad.58405>
- Karadağ, A., Hisar, F., Baykara, Z., Çalışkan, N., Karabulut, H. and Öztürk, D. (2015). A longitudinal study on the effect of tailored training and counseling on the professional attitude of nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 31(3), 262-270. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.10.004>

- Karamanoğlu, A., Koçbilek, Z., Turan, İ. ve Özkan, R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin genel erteleme davranışları ile mesleğe yönelik tutum ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 38(3), 203-215. Doi: 10.53490/egehemsire.1101650
- Kocabaş, D. ve Erdem, R. (2019). Hemşirelik mesleğine yönelik kalıp yargılar üzerine bir derleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(25), 650-657. Doi: 10.21076/vizyoner.566158
- Koç, Z. ve Sağlam, Z. (2009). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ve mesleği seçme durumlarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (3), 1-11.
- Koushali A.N., Hajiamini Z. and Ebadi A. (2012). Comparison of nursing students' and clinical nurses' attitude toward the nursing profession. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 17(5):375-380.
- Köse, T.İ., Eskimez, Z. ve Öztunç, G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 91-97.
- Nazik, E. ve Arslan, S. (2014). Hemşirelik mesleğinin geleceği: Öğrencilerin beklentileri. *Bozok Tıp Dergisi*, 4(1), 33-40.
- Seval, M. ve Sönmez, M. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişki. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 5(1), 19-35. Doi: <https://doi.org/10.25279/sak.481182>
- Shohani, M. and Zamanzadeh, V. (2017). Nurses' attitude towards professionalization and factors influencing it. *Journal of Caring Sciences*, 6(4), 345-357. <https://doi.org/10.15171/jcs.2017.033>
- Sümen, A., Teskereci, G., Aksoy, S., Ergen, Z., Ala, M. ve Üzümlü, F. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin imajına yönelik algılarının ve tutumlarının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 75-83. Doi: <https://doi.org/10.38108/ouhcd.852072>
- Tarhan, G., Kılıç, D. and Yıldız, E. (2016). Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58(4), 411-416. Doi:10.5455/gulhane.176909
- TDK. (2022). Türk Dil Kurumu (TDK), Güncel Türkçe Sözlük, Erişim tarihi: 20.11.2023 <http://www.sozluk.gov.tr/>.
- Tutkun, Ö.F. ve Koç, M. (2008). Mesleklere atfedilen kalıp yargılar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (1), 255-273.
- Tüfekçi, F., Bulduk, M., Can, V., Özcan, M. and Buztepe, S. (2022). Did the Covid-19 pandemic affect on nursing students' professional attitudes? A descriptive study. *YÖBÜ Faculty of Health Sciences Journal*, 3(1), 25-35.
- Türk, G., Karagözoğlu, Ş., Adana, F. and Ülkü, H.H. (2021). Autonomy levels and professional attitudes of nurse educators. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 29(1), 22-29. Doi: 10.5152/FNJJN.2021.19198
- YÖK. (2022). Türkiye Yükseköğretim Kurulu. Erişim tarihi: 19.04.2022 <https://istatistik.yok.gov.tr/>.
- Yohana, F. and Meilani, C.P. (2022). Effect of organizational culture, mobbing, organizational justice, and professional attitude towards hospital nurse work performance. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal*, 5(2), 8690-8700. Doi: <https://doi.org/10.33258/birci.v5i2.4656>